

קורונה – אחר משמעותי בקבלת החלטה בהשגה משמעותו קבלת ההשגה

הכותבת: רו"ח רונית בר

ארצי, חיבה, אלמקייס, כהן פתרונות מיסוי בע"מ

ביום 3 בינואר 2022 התקבל בבית המשפט המחוזי בחיפה מפי השופטת אורית ווינשטיין, פסק דין בעניין ב.ג. אבטחת מוסדות (להלן: "החברה") (עמ"נ 21-06-27710). החברה ערערה על החלטת ועדת ערר לענייני קורונה לדחות את עררה של החברה על החלטת רשות המיסים לקבוע לה מענק הנמוך מהמענק שביקשה לתקופת הזכאות מאי יוני 2020.

(יצוין כי עררים נוספים שהגישה החברה על תקופות זכאות נוספות, עוכבו עד מתן החלטה בערר זה).

עיקרי העובדות

החברה עוסקת במתן שירותי אבטחה, ליווי ומתן שירותי רפואה לטיולים ומחנות בהם משתתפים ילדים ובני נוער. עקב מגפת הקורונה, נסגרו מוסדות החינוך ותנועות הנוער ובוטלו כל הטיולים השנתיים וכתוצאה מכך, הופסקה פעילות החברה לחלוטין וכל עובדיה הוצאו לחל"ת.

בהתאם לחוק התכנית לסיוע כלכלי (נגיף הקורונה החדש) (הוראת שעה), התש"ף – 2020 (להלן: "הוראת השעה") הגישה החברה בקשה למענק בסך כ- 390 אלפי ₪ לתקופת הזכאות מאי יוני 2020. רשות המיסים קבעה כי החברה זכאית למענק בסך כ- 215 אלפי ₪ בלבד.

ביום 10.9.2020 הגישה החברה השגה, ועקב החלטה נוספת שנתקבלה בידה, הגישה השגה חוזרת מטעמי זהירות, ביום 28/10/2020 (בית המשפט קובע כי 10.9.2020 זהו המועד הקובע לעניין מועד ההשגה).

ביום 9.3.2021 ומשהחברה לא קיבלה כל החלטה, למרות שעברה תקופת הזמן של 120 ימים לקבלת החלטה בהשגה ע"פ סעיף 20(א)(1) להוראת השעה, היא הגישה ערר לוועדת הערר וביקשה לקבל המענק ע"פ המוצהר, כיוון שחלף המועד לקבלת החלטה בהשגה.

ביום 18.3.2021 הגישה רשות המיסים, לתיק הערר, החלטה בהשגה אותה קיבלה יום קודם, ובה קבעה כי החליטה להקטין אף יותר את זכאות החברה ומענק וקבעה כי החברה זכאית למענק בסך כ- 110 אלפי ₪ בלבד.

טענות רשות המיסים

יש לחשב את "סכום השכר הקובע לתקופת הזכאות", המהווה מרכיב בנוסחה לחישוב המענק, שלא על פי ההגדרה שבהוראת השעה, כיוון שהעסק הינו "עסק עונתי" ולמנהל סמכות לשנות את "המקדם".

סכום ההוצאות הקבועות של החברה – כ- 670 אלפי ₪ ולתקופת זכאות אחת – כ- 110 אלפי ₪.

בשונה מהוראות אחרות בתחום המס, לא נקבעה בהוראת השעה סנקציה בגין איחור במתן החלטה בהשגה והמועד שנקבע הינו בגדר "מועד מדריך" ולא "מועד מחייב".

ועדת הערר קיבלה את הערר באופן חלקי (ראו מבזק מס 880 מיום 2.6.2021 ומבזק מס 900 מיום 25.11.2021) וקבעה את סכום המענק לסך של כ- 215 אלפי ₪.

החברה ערערה לבית המשפט המחוזי על החלטת ועדת הערר.

עיקרי פסק הדין: (מפאת חשיבותו והמילים הנוקבות של בית המשפט, הובאו מובאות רבות מתוכו)

בפסק דין חד וביקורתי, מחליט בית המשפט לקבל את ערעור החברה, תוך השמעת ביקורת חריפה על התנהלות רשות המיסים בטיפול בבקשה למענק ולאופן ניהול ההליך על ידי ועדת הערר. בית המשפט קובע מספר קביעות שיש להן חשיבות ביחס לטיפול במענקים: לאופן ניהול ההליך, נטל ראיה, חשיבות מועדים וכו'.

הוכחת הקשר הסיבתי: "העוסק אינו נדרש להוכיח את קיומו של קשר סיבתי זה, ובכלל זאת, אין כל דרישה בלשון החוק כי העוסק יציג מסמכים או ראיות לכך. חוק הסיוע הכלכלי למעשה קובע הנחה עובדתית בדבר קיומו של קשר סיבתי בין הירידה במחזורים לבין התפשטות נגיף הקורונה. על כן, ככל שרשות המיסים מבקשת לטעון כי תנאי הקשר הסיבתי אינו מתקיים במלואו, עליה מוטל הנטל להצביע על ממצאים עובדתיים מהימנים המעמידים בספק את קיומו של הקשר הסיבתי".

בהחלטותיה, רשות המיסים לא נימקה הנמקה של ממש ולא הרימה את הנטל להוכיח עילה לסטות מהנוסחה.

רשות המיסים שינתה את נימוקיה מספר פעמים, ללא הסברים מניחים את הדעת וועדת הערר לא ייחסה לכך כל חשיבות: "חוסר העקביות ושינוי הגישה של המשיבה בנימוקיה מדוע לא לקבל את בקשת המענק של המערערת במלואה, כאשר בכל פעם מעלה היא נימוק אחר – מנע מהמערערת את האפשרות לטעון את טענותיה באופן סדור בפני המשיבה כמו גם בפני ועדת הערר".

מתן זכות טיעון למערערת: "באי-מתן זכות טיעון למערערת, ביחס לטענת "העסק העונתי", אשר ברור היה לוועדת הערר כי לא נטענה קודם לכן על ידי המשיבה – נפל פגם מהותי, היורד לשורשה של החלטת ועדת הערר, ודי בכך על מנת לפסול את החלטת ועדת הערר בעניין זה".

שוויוניות, שמרנות וזהירות הנדרשים בסטייה מהנוסחה: "להחלטת המשיבה לסטות מנוסחת החישוב ולבדוק באופן ספציפי ופרטני את הוצאותיו של עסק מסוים יש השלכה על מתכונתו ואופיו של הליך הבקשה לקבלת המענק. כך, במקום הליך מהיר וטכני, הופך ההליך לבחינה של טיב הפעילות של העסק ולסיווג של הוצאות שונות באופן פרטני – מעיין הליך שומתי. מצב דברים זה מוביל להתארכות ההליך וכן להתעוררות מחלוקות לא מבוטלות בין מבקש המענק לבין המשיבה. על כן, כאשר מוצאת המשיבה לנכון להפעיל את סמכותה לסטות מנוסחת החישוב של מקדם ההשתתפות בהוצאות הקבועות – עליה לעשות כן בהתאם לעקרונות המשפט המנהלי. דהיינו: עליה לפעול באופן שוויוני בין עסקים מסוג מסוים, ולא באופן שרירותי כלפי עסק של עוסק ספציפי בלבד".

קביעת אמות מידה לסטייה מהנוסחה: "בהחלט ניתן היה לצפות, בנסיבות התמשכות מצב החירום בשל נגיף הקורונה, כי המשיבה תקבע אמות מידה להפעלת סמכותה לסטות מנוסחת החישוב של המענק, למען השקיפות, הבהירות ובחינת הסבירות והנאותות של החלטותיה. למיטב הבנתי, הייתה הבעת כוונות מצד המשיבה כי היא אכן תקבע אמות מידה שכאלו, אך בפועל לא גובשה כל הוראת ביצוע או נוהל כלשהו".

מהו עסק עונתי? גם בגוף הקביעה כי העסק הינו "עסק עונתי" נפל פגם בהחלטת הועדה, כיוון שהמשיבה או ועדת הערר לא הגדירו מהו "עסק עונתי" והקביעה נשענת אך ורק על קביעת המשיבה כי קיים פער בין היקפי העסקאות ינואר פברואר 2020 לעומת מאי יוני 2019: "ספק גדול בעיניי, אם כל

תנודתיות בהיקף עסקאות בין חודשים שונים במהלך השנה מובילה בהכרח לקביעה כי עסקינן ב"עסק עונתי". עין בדו"ח ה-ESNA של המערערת לשנת 2019 מעלה כי מחזור עסקאותיה יציב. ישנן עליות וירידות בהיקף העסקאות החודשיות, אך סבורני כי מדובר בעליות וירידות טבעיות, המאפיינות כל עסק באשר הוא, ולא ניתן לראות בכך משום "תנודתיות" בעסקה של המערערת".

התייחסות בית המשפט לאיחור בקבלת החלטה בהשגה

מטרת המענק לאפשר סיוע מהיר ויעיל לעסקים על מנת שיוכלו לצלוח ולשרוד את תקופת המשבר. המחוקק היה ער לחשיבות הקרדינלית של לוחות הזמנים וביקש אף לקצר את זמן הטיפול: "מן הדברים שצוטטו לעיל מדיוני ועדת הכספים, עולה בבירור כי נציגי המשיבה עצמם גרסו כי המועד של 120 יום למתן החלטה בהשגה – הינו מועד מקסימלי – "זמן קצה".

לטענת רשות המיסים כי הלכת המועצה הארצית לתכנון ובניה (ע"מ 1386/04) מבחינה בין "מועד מנחה" ו"מועד מחייב" קובע בית המשפט, כי ההלכה הנ"ל קובעת כי האבחנה תיעשה בהתאם לתכלית ההסדר וכיוון שתכלית ההסדר הינה מתן סיוע מהיר לעסקים, יש להתייחס למועד כאל "מועד מחייב": "סבורני כי הקביעה שקבעה ועדת הערר בסעיף 32 להחלטתה, בדבר היות המועד שנקבע בסעיף 20(א)(1) לחוק הסיוע הכלכלי – מועד מדריך בלבד, בשל הצורך לטפל בכמות גדולה של השגות בו זמנית – אינה עולה בקנה אחד עם ההנמקה והתכלית שהביאה לקביעת מועד כה ארוך של 120 ימים... גם אם ניתן היה לטעון כי לא כל איחור במועד מתן החלטה בהשגה, כגון איחור של ימים בודדים, מביא עמו, מניה וביה, לקבלת ההשגה – אך ברור הוא כי זו תוצאתו של איחור משמעותי, כדוגמת האיחור במקרה דנן".

פסק הדין החד משמעי הנוקב נותן תקווה לעוסקים רבים אשר נתקלו בטיפול ארוך ומסורבל של רשות המיסים, שכידוע עורכת בדיקות דקדקניות של ההוצאות או מקבלת החלטות דחיה על סמך נתונים מצומצמים בלבד, מבלי להשאיר לנישום אפשרות להסביר או לשכנע גורם כלשהו בזכאותו, לרוב אף מבלי שיידע מי המפקח המטפל ולמי עליו להפנות את טיעונו, והכל תוך התעלמות מוחלטת מסד הזמנים.

אנו קוראים לרשות המיסים לאמץ את קביעות בית המשפט, לאשר את המענקים בהם חלפה התקופה לקבל החלטה בהשגה, ולקבל החלטות בהשגות בהן טרם חלפה התקופה בהתאם לכללים שהתווה בית המשפט, תוך כיבוד זכותו של הנישום לטעון טענותיו בטרם קבלת החלטה על ידי רשות המיסים.